

verkligen lyckas att vara det. Blotta begäret att okänd se kan icke vara det, som läckar hela världen.

Denna jemnförelse mellan den stora masqueraden i världen och den lilla i Operasalongen skulle kunna fortsättas ännu länge och finnas träffande i oändligt flera saker. Hvad vore icke t. ex. allt att säga om slagsmålen vid luckan, för att få inträdeskorten till skådebanan! om Fru Fodring och Lyckans gudinna! om så många förberedande anstalter! Med ett ord: Opera-masqueraderne äro världens lopp i sammandrag — och därför vill hela världen dit. Kanske läcka också några märkliga anomalier. Man har t. ex. vanligen sett diplomatiken demasquerad.

(Forts. e. a. g.)

Samtal imellan Argus och en Menniska.

(Slut fr. N:o 63.)

Argus. Om allt detta är upriktigt eller elakt, bekymrar mig icke. Om man tror mig hafva rätt eller orätt, bekymrar mig lika litet. Endast man icke tvillar, att jag är mina motståndare öfverlägsen och kunde krossa dem, om jag ville; så är mitt ändamål vunnet. Och jag frågar Er: vore väl detta möjligt, den stund jag nedlät mig att mäta mina krafter?

Menniskan. I allt har Ni rätt. Vakta Er att förledas af edra svaga fienders utmaningar. Om de gäcka och betvifla er tankegåfva; så visa världen i stället er beläsenhet. Pryd med en mängd af lärda namn allt, hvad Ni *skrifver*. Förakta, såsom sig hör, hvar och en, som vill pröfva, om Ni *tänker*, om Ni förstår något af hvad Ni läser och afskrifver — och Ni kan vara trygg, att man beundrar Er.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Det redan omtalade circulaire, som Kejsaren af Ryssland skall hafva låtit utgå till de stora magterna, berättas innehålla hufvudsakligen, att H. M. väl sett, att ingen tidpunkt vore mera gynnande för ett krig med Turkarna, då allmänna tänkesättet i hela Europa vore för det; men att H. M., hvars högsta omsorg alltid varit fridens bibehållande i Europa, skulle nu äfven bibehålla den, om de Europeiska magterna vidtog skyndsamma utvägar för att tvinga Porten till beviljande af ändamålsenliga garantier, hvilket gjorde öfverflödiga de mått och steg, dem H. M. annars funne sig föreskrifva af sin kronas ära och sitt nit för religionen. Denna notes ankomst till Wien skall hafva föranledt Metternichs resa till Hannover, där han säges hafva med Marq. Londonderry öfverlagt om gemensamma snara åtgärder hos Porten. — I Frankrike talar man om en congress nästa vår.

I Moldau och Walachiet ankomma dögigen Turkiska förstärkningar. Ryska arméen vid Pruth utgjorde, i slutet af October, blott 120,000 man; men i Ukraine lärer hafva stått 200,000. Mellan Turkiska Öfverbefälhafvaren (i Jassy) och Ryska höggvarteret växlades tidt och ofta courierer. — Från Warachau berättas, att fråga är om en stor del af Polska arméens mobiliserande till en observations-corps, i händelse af krig med Turkiet. Polackarne dela Ryssarnas ifver mot Turkarna.

Turkarnes belägenhet försvåras genom kriget med Persien. Nyaste underrättelser intyga, att det verkliga utbruttet. Turkarne hade redan förlorat en slagting, och Perserne voro färdige att inrycka i Bagdad. För att mota dem, hade Porten, genom 30 courierer, som afgingo från Constantinopel d. 25 Oct., i alla asiatiska provincer upmanat till resning i massa.

Dessa underrättelser äro directa från Constantinopel af sistnämnde datum. Ännu nyare öfver Frankrike (af d. 11 Nov.) innehålla ingen ting bestämdt härom, utan blott att Porten, som höll på med några Örlogsskepps byggande, var ärdig att låta en mäktig härsmagt upbryta från Rumelien till Morea, och att, om Turkarne blott vore säkra från en annan sida (Persien?), vore intet tvifvel, att de ju komme att taga en förfärlig hämnd på de olyckliga Grekerna. Om Capudan Pascha utlopp och förenade sig med den redan ute varande flottan, skulle han först anfälla öarna i Arkipelagen.

Om några nyare händelser mellan Turkiska och Grekiska flottorna vet man icke; endast detaljer och rättelser, i fråga om de redan kända. Sla-

get d. 12 Oct. stod 10 a 12 Ital. mil söder om Zante. Kanonaden bördes tydligen dit. Grekerne afskuro en Algierisk brigantine och jagade den på strand, men blefvo, vid Turkiska hufvudflottans ankomst, tvungne att vika; man såg dem, 25 segel starka, med fulla segel passera Zante-kanalen. Turkarne förföljde på afstånd, men ankrade på Zante redd, emedan natten nalkades och vinden var vidrig. Dessa Grekiska fartyg utgjorde blott en del af flottan, hvars linea Turkarne genombrutit. Den andra jagades till Arkadiska viken. Grekerne togo väl några fartyg; men slagningen synes dock hafva varit till deras nachedel. — De fartyg, Turkarne förstörde i Lepantoviken, voro 60, dels däckade, dels odäckade båtar; 30 öfvergifna coopverdie-skepp bortförde de i släptåg. Galaxidi brändes, och dess 10,000 invånare irra, hämndlystne, i Parnassos's bergskrefvor. Från Corfu berättas, att fartygens borttagande kostat mycket blod, emedan Grekerne från landet försvarade dem. Ett dylikt försök mot Mesolongi misslyckades, då motståndet var för häftigt och underrättelse inlopp om (den 200 segel starka) Grekiska förbunds-flottans annalkande. Denna flotta hade sedermera delat sig, så att 80 skepp kryssade på andra sidan om Cerigo, 146 skepp på denna sidan om Cerigo och 28 skepp utgjorde ett avant-garde. Detta var det, som mötte Turkiska flottan vid Zante, då hon kom ut från Lepantoviken, och angrep henne, oakadt hennes stora öfverlägsenhet. Ändock lyckades Jet Grekerna att afskära 15 Turk. skepp, hvilka dels strandade, dels sänktes eller togos, så att blott 40 Turk. skepp hunno Zante. Drabningen varade 10 timmar.

Angående Tripolitizas intagande berättas, att Panagiotos Kephala's d. 6 Oct. märkte tillfället vara gynmande till en storm, öfvertalade sina krigare att våga den, sjelf steg up på muren och planterade Phoenix (korsets fana) där. Flera Spetzioter och Hydrioter följde honom, togo genast ett batteri och vände kanonerna åt staden, under det Peloponnesierne inträngde genom de sprängda portarna. Turkarne ville försvara sig i husen; allt fler Greker inträngde; striden varade från middagen till aftonen, 300 Greker föllo; alla Turkar sprungo öfver klingan; endast de anseddaste anförare, deras suite och och två harems skonades. Alla Turkar, som ville försvara sig i husen, upbrändes. Grekerne omfamnade hvarandra och lyckönskade sig till segren. Staden plundrades; segrarne singo stort byte. Kolokotliron var deras anförare. Äfven Akrokorinth är eröfradt. Där singo Grekerne mycket vapen, munition och guld, lika-

som i Tripolitza, där Turkarne samlat proviant för hela vintren.

D. 14 Sept. hafva alla befälhafvarne på Morea erkänt provisoriska regeringen och agera efter dess befallningar. — Jussuf Pascha hade, i början af October, ännu icke fått mer hjälp än 5000 vekliga asiater, bland hvilka dessutom pesten skall finnas.

Angående Grekernas seger vid Thermopylae öfver de mot Beotien och Peloponnesus tågande Turkar berättas följande. Af de fyra Paschar, som anförde denna armée, dog den förnämste, Bekir Pascha, i Larissa, innan det kom till drabning. Hans folk drog sig då tillbaka och skingrades; men de tre öfrige Pascharne med 5000 man fortsatte sitt tåg mot Zeituni, hvarifrån de på tre dagar framryckte till Thermopylae. Från byn Molos läto de recognoscera Grekernas ställning, genom 300 man, hvilka dock d. 5 Sept. blefvo af Grekerna läkade in på ett bakhåll och förstörda, på 60 man nära. Följande dagen framryckte hela Turkiska styrkan, i afsigt att genombräta Grekernas linier och passch, men fann käckt motstånd. Trällningen var ganska envis och båda arméerne i jemnt handgemäng. Ändtligen singo Grekerne öfverhand; mer än 1200 Turkar lägo på platsen; 30 proviantvagnar föllo i de segrandes händer, jemte 7 kanoner, mycken munition, 17 fanor, alla trummor, många prägtigt munderade hästar och en mängd andra saker. Memin Pascha föll för Capt. Guras egen hand; Saim Pascha blef sårad och irrade omkring i skogarna, med de öfverblifna, af hvilka man hoppades få skulle undkomma.

Candias invånare hafva i största enighet utsatt en centralregering hvilken genast valde en diktator för ett halft år. Candioterne innehafva hela ön, utom två fästningar. Man erinrar sig, att öns eröfring kostade Turkarna 24 år och 200,000 man, under en af deras största fältherrar.

På nästa årsgång (eller från och med N:o 72, till och med N:o 176) af denna tidning kan prenumereras, i Landsorterna på alla postkontor samt i Stockholm på Deleen et Cis bokläda, med 3 R: d 16 sk. b:co. I landsorterna ökas priset med de af Kongl. Maj: t i nåder föreskrifna arfvärdet till postverket samt afgiften till kronan, tillsammans 2 R: d 32 sk.

Hvarje nummer af tidningen kommer att utgöra ett halft ark. Stilen blifver i hela tidningen lika med den, som ut är vanlig i nyheterna; hvarigenom nära en half gång mer text går in på hvarje sida, som förut varit tryckt med den grofva stilen, då två sidor af den förra utgöra nära lika mycket som tre af den sednare. Några mindre ändringar i planen skola, hoppas man, vinna prenumeranternas bifall.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 10 December.

Om Universiteternas jurisdiction.

I anledning af klagomål däröfver, att Upsala stads styrelse, såsom delad mellan två auctoriteter, den Akademiska och den borgerliga, icke kunde handhafvas med nog drift och ordning, hade Kongl. Maj:t i nåder tillförordnat en Comité, för att utlåta sig öfver jemkningar, som kunde anses nödige i de Akademiska constitutionerna. Denna Comité inkom, för något öfver ett år tillbaka, med sitt utlåtande, hvilket, tillika med Consistorii Academici i Upsala betänkande och andra till ämnet hörande handlingar, nu blifvit tryckt. Dessa handlingar förtjäna att närmare skärskådas. Man påminner sig, att ämnet för några år sedan offentligent debatterades och väckte upmärksamhet. Nu kan det fullständigare fattas, sedan dessa rikhaltiga handlingar kommit i allmänhetens händer.

Kortare och klarare begrepp om Universitetets ursprung i allmänhet och om Upsala universitets historia i synnerhet kan man svårligen få, än i Comitéens ofvannämnde utlåtande. Comitéen hade, från både Consistorium Academicum och Lands-Cantzliet i Upsala, infordrat de stadganden och handlingar, som angå Universitetets constitutioner och styrelse.

År 1476 utgaf Påfven Sixtus IV stiftelsebref för ett *Studium Universale* i Up-

sala, sådant som det i Bologna. Erkebiskopen skulle då och städse framgent vara verkets Cantzler, och alla Magistrar, Doctorer och Studerande tillgodonjuta alla möjliga förmåner och rättigheter, som voro eller framdeles kunde blifva beviljade det Bolognesiska Studium. I Sten Sture den äldres bref af d. 2 Julii 1477 förordnas, att Rector skall vara de till Akademiastaten hörande personers domare i allahanda saker, "kyrkones ingjälder och jordaträtor undantagande." Dessutom förunnas Universitetet "alla sådana privilegier och friheter, som Konungen af Frankrike gifvit och undt hafver Universitati i Paris."

Huru universitetet förföll, men af Carl IX, såsom Riksföreståndare, åter uprättades, är bekant. Angående jurisdictionen stadgades hufvudsakligen, att de till Akademien (Collegium) hörande personer ej skulle "dömas, häktas eller straffas af andra, utom vid grofva brott, då förbrytaren skulle föras till Collegii fängelse och sedan å de nästa tre dagar af Akademien ransakas och sedan levereras verldsliga domaren i händer." Rector och Professorer, med Erkebiskopens, Cantzlerens och de andre Biskopars råd och samtycke, kunde afsätta en försumlig Professor. Denne kunde dock vädja till alla Biskoparnas och allmännelige Klerkers af alla landsändar eller deras fullmäktiges ransakning och dom, dock när-

varande, på Konungens vägnar, någre af Riksens Råd. — Gustaf Adolfs stadfästelse d. 29 Nov. 1612 å Carl IX:s privilegier innehåller ej något nytt stadgande. Efter Svea HofRätts inrättande, förordnade Konungen 1615, att ock Upsala Akademis saker, som ej där kunde slitas, skulle af HofRätten uptagas. Då Konungen sedermera år 1624 skänkte Akademien åtskilliga sina arfvegods, förordnade han, att Kronans fogdar, läns- och fjerdingmän icke skulle hafva något att bjuda öfver bönderna eller den tillika anslagne kyrkotionden, utan blott Akademie Rättmästaren ägde att därmed "handla och laga" och därför göra räkenskap.

I Gustaf Adolfs nya privilegier af d. 25 Junii 1625 stadgades, att alla mål, civila och criminella, då de röra Academiens personer inbördes, deras hustrur, barn eller hjon, skola, undantagande crimen læsæ majestatis, ransakas och dömas af Consistorium Academicum; men köp, jordetvister, arf, utestående gäld och annat sligt, slites och dömes på Rådstufvor och ting, efter Sveriges lag, antingen de angå Academiepersoner inbördes, eller någon annan är med dem intresserad. Alla saker och akter, som kunde begås mellan Akademiepersoner på en dagsresa nära staden, hörde under Consistorii domvärjo. Cancellarens magt synes hafva blifvit utvidgad och Erkebiskopen förordnades till vice Cancellor. Gränserne mellan Academiens och stadens styrelser bestämdes.

D. 22 Dec. 1646 gaf Drott. Christina en förklaring öfver privilegierna och bestämde till 6 mil den föreskrifna dagsresan omkring Upsala. Consistorii domsrätt öktes i så måtto, att skuldfordringar, arfskiften, m. fl. civile mål, hvari Akademiepersoner voro svarande, skulle höra till Consistorium. — År 1648 lemnades obesvarad

en förfrågan, huruvida Senatus Academicus ägde döma studerande Adelsmän.

De ännu gällande constitutionerne för Upsala Akademi blefvo af Kon. Carl X utfärdade d. 27 Julii 1655. Domsrätten öfver Akademiepersoner (hvaribland räknas Academiens Bokhandlare, Academiens och hans boktryckare, två Akademiebokbindare m. m.) så i civila som brottmål tillhör Consistorium. Gröfre brott, hvilka straffas med lifvets förlust eller med lems afhuggande och stympande, undersökas och dömas väl af Consistorium, men communceras Cantzleren och hänskjutas till Konungens högsta Nämnd. Crimen læsæ Majestatis är dock Kongl. Maj:ts eget skärskådande och dom förbehållet. Cantzleren äger pröfva Consistorii domar, stadfästa, ändra (efter Consistorii hörande) eller återförvisa. Mål, som till honom vädjas, skall han afdöma, med två nära boende Biskopar och två af Konungens Högsta Nämnd eller af Rikets högsta Collegier. Tvister mellan Akademiska personer, som ej kunna af Rector och Senatus biläggas, skall han undersöka och slita. — Consistorium Minus (Rector och fem Professorer) afdömer mål, som ej stiga till 45 dalers värde. Cons. Majus (alla Professorerne) dömer öfver lärare, som anklagas för deras lära eller leverne, och afgör mål, som angå mer än 45 daler. Rector utgör ensam en under rätt, som afdömer mindre mål. Från Cantzleren vädjas icke, utan inkommes till Kongl. Maj:tt med böneskrift. I öfrigt öfverensstämma dessa constitutioner med hvad förut varit stadgadt. (Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Ännu hafva de om krig mellan Ryssland och Turkiet utspridda rykten icke bekräftat sig. Österreichische Beobachter tviflar på äkthe-

ten af Sultans firman om alla musulmäns beväpning mot "sina trolösa fiender". Om han ock icke lyckas att bevisa, det denna firman är understucken, torde dock Turkiska folket snart önska, att det kunde bevisas. Turkarnes mod eller öfvermod begynner sjunka. De af Ali och Grekerna vunna fördelar bekräfta sig. Deras resning har vunnit fasthet, genom Portens upbrusande vrede vid dess utbrott. Patriarkens och Prästerskapets mord tvang de andelige, som alltid kräp för magten, att förena sig med folket. De i Constantinopel utspridda rykten om segrar öfver Grekiska flottan hafva icke bekräftat sig. Från alla sidor inlöpa oroande underrättelser. Paschan af Akre har, genom förstörande af en Kåtholsk kyrka på berget Karmel, upretat Maroniterna, hvilka vägrat att utlemna sina vapen och svärligen lära kunna med våld kufvas, emedan de äro i stånd att sätta i fält 50,000 beväpnade. Druser och andra folkstammar på Libanon och i Syrien synas vilja afkasta oket. Stridigheterna med Persien taga en allvarsam natur. Deras och Kärdernas inbrott på Bagdads område ansågs i början för ett privat gräl; men saken har fått ett annat utseende, sedan ännu en Persisk armée inryckt på norra Turkiska området. Redan d. 25 Oct. försäkrades i Constantinopel, att fästningen Wan blifvit intagen, att Jussuff Pascha blifvit slagen och att Segrarne ej stodo långt ifrån Erzerum. Persiska arméerna skall bestå af Kisilbascher, ett gränsvolk, Turkarnas äldsta och envisaste fiender. Den nu regerande Persiska dynastien härstammar från detta folk. Märkvärdigt är, att imman man i Wien hade directa underrättelser om kriget med Persien, hade man der Franska blad, som omtalte den Persiska krigsförklaringen. Detta kan förklaras deraf, att ingen i Constantinopel vågar meddela underrättelser, som äro ofördelaktiga för Porten. Sjelfva folket där viste ännu ingen ting om Persernas inbrott, ehuru Porten redan i några månader kände, det de rustade sig vid Armeniska gränsen. Men man ville icke utsprida en nyhet, som skulle nedslå Turkarna och gifva Grekerna nytt mod. Den 19 Oct. erhöi Divan säkra underrättelser, att Kron-Prinsen af Persien (Turkarnas afsvurna fiende och Ryssarnas vän) infallit med 100,000 man i Armenien, vid Kars, redan framfrängt till Armeniens hufvudstad Erzerum och besatt staden. Perserna kunna obehindradt framrycka i hela Natolien, emedan största delen af de disponibla Asiatiske trupparna redan är på denna sidan af Bosphoren och på marsch till Donau. Armenianerna, Grekernas trosförvandter, lära icke göra motstånd. — Paschan af Damascus, som blifvit kallad till Constantinopel,

för att emottaga ett öfverbefäl i Europeiska Turkiet, har fått contraordres, emedan nya faror hotade Porten ifrån Arabiska sidan. Alla dessa vedervärdigheter hafva nedslagit Turkarna; en modlös förbittring herskar, men hos Sultan råder alltid samma egensinnighet, snålhet och jemnt växande fanatism. Porten söker Englands hjelp och Lord Strangford har nu lika stort inslytande, som Fransmännen förr och Ryssarne nu senast ägt. Ändock har icke han, mera än de, kunnat förskaffa sitt lands köpmän de summor, de hafva att fordra af Turkarna. I Divan skola herska två partier: det ena bestående af Stor-Viziren, Reis effendi och alla de förständigaste män, är för freden; Kapudan-Pascha och andra, till hvilka Sultan mest lutar, för kriget. Janitscharerne fordrade högre sold och deras häftighet hade blifvit dämpad genom fleres afrättande. Morden på Grekerna hade något aftagit. Handeln var alldeles död; penningarne voro ur rörelsen, Pascharne, hvilka alla rusta, inskickade ingen ting till skattkammaren. Den spannmål, som man upköpt eller kvarhållit, betalades icke. På detta sätt förlora Ryssarne fyra millioner Piaster. Alla, till och med Turkarne sjelfva, önska Ryska Ministern tillbaka. De Grekiska handlande i hufvudstaden hafva måst återlemna sina, dels af utländska Ministrar, dels af Porten sjelf utfärdade handels-patenter, så att de nu äro utan allt skydd. Ankomsten af Ryska skepp uti Bosphoren har icke bekräftat sig, så att övissheten, i afseende på förhållandet till Ryssland, icke blifvit skingrad.

Lord Strangford har till Ryska Utrikes-Ministern, Grefve Nesselrode, skickat ett memorial, för att understödja Reis effendis till Petersburg afsända note. Kejsaren befallde då, att Ryska Ultimatum skulle meddelas Engelska Hofvet, med förklaring, det Hans Maj:ts ifrigaste önskan vore, att Lord Strangford, med sitt öfvervägande inslytande, måtte kunna förmå Porten att bifalla Ryska vilkoren. Om godt förstånd mellan Österrike och Turkiet har man det bästa hopp, sedan Ambassade-Secretären Hussard ankommit till Constantinopel. England och Österrike synas i en gynnsam sinnestämning för Turkarna, och det tros, att Frankrike följer samma system. Ryska Garderne hafva, efter Kejsarens återresa till Petersburg, gjort en rörelse åt Minsk och söder.

På Cypern äro alla Christna utrotade och ön bebos af 50,000 Turkar. Endast de Greker, som kunnat undkomma genom flykten, hafva blifvit räddade. En mängd åkerbrukare hafva flytt till Egypten och med mycken hulldhet blifvit emottagna af Paschan, som tilldelar dem landsträckor att odla,

Till Frankrike och Italien hafva många familjer flytt. Andra berättelser åter innehålla, att, efter det en Sultans Firman anbefallt återställande af den från Grekiska Privat-personer och kyrkor röfvade egendom, lugnet begynt smånigom återställas och att Ståthållaren flytt till bergstrakterna.

Turkiska flottan skall hafva gått till Suda hamn på Candia, för att der tillbringa vintren. Venetianska tidningar säga, att dess drabbning med Grekiska skeppen varit ntan någon synnerlig följd för båda parterna. Deremot förnyas ifrån Trieste den berättelsen, att Grekerna d. 16, 17 och 18 Octob. vid Cap Matapan vunnit en stor sjöseger, tagit eller förstört 20 Turkiska fartyg och skingrat de öfrige. Enligt Franska tidningar, skola flera Barbareskfartyg ankommit till Turkiska flottans förstärkande.

Furst Maurocordato skall ej vara erkänd för öfverbefälhafvare i Epirus, utom af några Albanestammar; med de andra underhandlade han. — Capitaine Jorgaki har under förklädning lyckligen ankommit till Ryska quarantainen i Skalen. — Turkiska arméen i Moldau ökas dagligen, och dess styrka ansågs i början af Nov. att vara 30,000 man. Bland de nykomna voro äfven många Seimens (på Europeiskt sätt disciplinerade), som upförde sig ordentligt; hvilket icke kan sägas om de öfriga, minst om Janitscharerna. Lifsmedel, forage och äfven penninge-contributioner påläggas landet. Arméens höggvarter blifver för vintren i Jassy. Största delen af trupperna stationeras mellan Galacz och Stephanestie. En deputation af landets invånare har, med Salih Paschas bifall, afgått till Constantinopel, för att anhålla om lättnad i pålagorna, och om befrielse från Grekiska furstar för framtiden. Endast några få Bojarer återkomma, efter Sultans nya firman, men torde få ångra sig.

Spanien. Gen. Venegas's utnämning till Gen. Captén i Cadiz föranledde oroligheter där; man ansåg den stridande mot Cortes's beslut, att embeten ej skola tilldelas andra än dem, som äro det constitutionella systemet tillgifna. En artikel i Universal, där Riegos fest tadlas, uphettade sinna ännu mer. 10,000 människor samlades om aftonen, tadlade högt Venegas's utnämning, upbrände den numern af Universal på constitutionens pedestal och ropade, att Venegas icke skulle insläppas i staden. Tåget gick sedan till den förra Gen. Captenen (Jauregui), som anmodades att blifva vid styrelsen. Han förmanade till lugn, och alla gingo hem. Auctoriteterna affärdade en courier till Madrid, med en skarp föreställning mot Ministernas, som följde krokiga vägar och oförskämtd öf-

verträdde föreskrifterna i den heliga codex. Man anhöll, att Jauregui måtte bibehållas eller åtminstone få en lika berömlig efterträdare. I annat fall ämnade man lika litet erkänna någon annan som Venegas. Bland underskrifterna finnas de mest betydande namn i staden. Venegas skall sedan hafva begärt afsked och en annan komma att utnämnas, för hvilken invånarnes förtroende är att förmoda.

Det nya national-lånet (af främlingar), beskattningssystemet och den nya finance-Ministern möta öfver allt det häftigaste motstånd. D. 12 Nov. skäckades i Madrid en 100 människor och ropade: Bort med Ministern! lefve Riego! De ville bränna några anticonstitutionella numrer af Universal, men blefvo skingrade. 30 arresterades, hvaribland en Öfverste-Lieutenant. — I Saragossa hafva d. 10 Nov. några folkhopar önskat Moreda döden och ropat vivat för Riego. För öfrigt är där lugnt. — Dagligen brännas offentligen i Madrid tidningsblad, som misshaga folket.

Vid valet af krets-electorer i Madrid, hvilket skedde med obeskriflig entusiasim och pragt, blef S. Miguel, Chef för Riegos Generalstab 1820 på Isla de Leon, bland andra vald.

Smittan har icke minskats i Barcelona eller Tortosa.

England. Napoleon skall i det hela icke hafva testementerat mer än 4 millioner Francs, hvaraf 2 mill. till Gr. Montholon, såsom executor, $\frac{1}{2}$ mill. till Gen. Bertrand, $\frac{1}{2}$ mill. till Lascasas, $\frac{1}{2}$ mill. till sin kammartjänare Marehand, och resten till sin öfriga betjäning.

Portugal. Art. 90 af Constitutionen är antagen, i följande form: Konungen äger sanctionera lagar, genom dessa egenhändigt skrifna ord: "Jag sanctionerar detta och befäller, att det kungöres såsom lag." Skulle han åter, efter Statsrådets förord, finna skäl att förkasta eller ändra, suspenderar han sanctionen med dessa ord: "återförvisas till Cortes", och anförande af skälen. Dessa skäl föreläggas Cortes, tryckas och disenteras, då Cortes finna det lägligt, utan de i 87 Art. föreskrifna formaliteter. Anser Cortes's pluralitet ändock lagen böra genomgå, sådan den var, förelägges den Konungen åter, som har att meddela sanction inom 10 dagar. Ogillas skälen icke af pluraliteten, skall lagen förkastas eller ändras, och samma ånne kan ej åter uptagas för än nästa år."

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 13 December.

Om Universiteternas jurisdiction.

(Forts. fr. N:o 65.)

Öfver allt framlyser, att Academierna blifvit ansedde för *andeliga* stiftelser; och således äro äfven deras privilegier bekräftade under presterskapets af 1675 och 1723. Bland de sednare förklaringar, som tid efter annan utkommit öfver de Akademiska privilegierna, i afseende på jurisdictionen, höra hufvudsakligen följande nämnas: En Kongl. Resolution af 1687, hvarigenom Upsala Academi förklaras icke äga jurisdiction öfver sina gods och bönder, så att tvister mellan dem och Academiens be- tjente afdomas vid vanliga landtdomstolar och ingen bonde kan afsättas från hemmanet, så länge han betalar utlagor och häf- dar hemmanet; Ett Kongl. Rescript af 1724, att hyrestvister höra under Stads-rätterna; En Kongl. Förklaring af 1747, enligt hvil- ken 1687 års ofvannämnde Resolution ej kan gälla, utan att, enligt ett reglemente af 1699, Akademien sjelf äger om åboers af- och tillsättande på dess hemman för- anstalta och endast lemna Landshöfdingen del af sin åtgärd, hvarest den missnöjde äger besvåra sig hos Cantzleren; Ett Kongl. Bref af 1748, enligt hvilket brott, begångna af Studenter under inrikes sjöresor, äfven på längre afstånd än de 6 milen från Upsala,

höra under academiska jurisdictionen; Ett Kongl. Bref af 1750 till Academie-Cantz- lererna och Hof-Rätterna, däri förordnas, efter upfostrings-commissionens förslag, att mindre förbrytelser, som "röra den acade- miska disciplinen samt skada en rätt ord- ning och en ärbar lefnad", skola af Con- sistorium summario processu afgöras och Cons. kunna, efter omständigheterna, fälla den brottslige till annat straff, än i all- männa lagen är utsatt, men ändring i ut- slaget skulle sökas hos Cantzleren; (anled- ningen härtill upgifves vara, att ungdomen, så länge Cons. skulle följa allmän rättegångs- ordning och dess domar pröfvas af Hof- Rätterna, sökte, genom invändningar och besvär, utdraga tiden och undgå näpst); Ett Kongl. Bref af 1759, som, i anledning af en af Magistraten, utan Rectors bifall, utfärdad kungörelse om accisen vid tullarna, antyder vederbörande, "att Akademien, så i detta som i alla andra ekonomi- och po- liti-mål, hvilka gemensamt rörde Akade- miestaten och Borgerskapet, borde blifva hörd"; Ett Kongl. Bref af 1763, som stad- gar, att tvister om ägor, råskilnad och bol- stada skäl, så väl mellan Akademie-hem- man inbördes, som mellan dem och andra hemman, skola af Häradsrätt afgöras; men Akademiens ekonomiska disposition med sina hemmans åboer, samt smärre tvister mel- lan Akademie-bönder i by, om tegskifte

och olaga inkräkting, skall ankomma på Consistorii biläggande och dom; Ett Kongl. Bref af 1764, enligt hvilket Slagtare får antagas under Akademiens jurisdiction; Ett Kongl. Bref af 1767, som förklarar Landshöfdingen i Upsala halva varit oberättigad ett utfärda lysning efter en Student och icke äga utfärda pass för studenter; Ett Kongl. Bref af 1814, som bestämmer: 1:o att under Akademiska jurisdictionen höra alla af Akademien antagna handverkare (dock blott i afseende på sin befattning för Akademien; men äro de tillika borgare, höra de under stadens jurisdiction, i allt, som ej rör Akademien), alla enkor och omyndiga barn efter Akademiska personer, då de qvarblifva inom Akademiens jurisdiction och ej ombytt stånd, samt alla Akademiens afskedade embetsmän och betjente, när de ej ingått i annan tjenst eller annat stånd och bo qvar under Akademiens jurisdiction; 2:o att bouptekningar, arfskiften, testaments uftagande och bevakning, arfs- och testaments-tvisters afdömande, då fråga är om akademiska personer, höra till Consistorierna; men ägtenskaps-förord anmälas hos Rådstufvurätt; och skall Consistorium till Hof-Rätt insända sina protocoller och domböcker i judiciella och förmynderskaps-mål; 3:o att Akademien i Lund, likasom i Upsala, äger låta förrätta auctioner på Akademiska personers boksamlingar och annan egendom; (man vet, att detta är monopolium i Upsala, där stads-auctions-kammaren icke får försälja böcker, äfven då de ej tillhört akademiska personer — ett monopolium, jemnförljgt med förbudet för Upsala Magistrat att antaga Fransk och Tysk språkmästare, för att undervisa äfven dem, som ej höra till Akademien); 4:o att Akademiska personers tjänstefolk väl lyda under Consistorium för brott, begångna i staden under deras tjänstetid hos dylika personer, samt

tvister mellan dem och husbönderna; men att de, i afseende på bouptekningar, arfskiften och auctioner, lyda under allmän domstol.

Denna framställning af de stadganden, hvarpå den akademiska jurisdictionen hvilat, har varit nödvändig, för att sätta läsaren i tillfälle att se, hvarom frågan verkligen är, hvilka privilegier Akademien försvargar och med hvad skäl man vill beröfva Akademien dess jurisdiction. Vi anse oss nu böra lemna en kort framställning af Comitéens utlåtande och sedan sammanhålla det med Consistorii förklaring.

Den epök, då Universiteterna upkommo, medeltiden, hade en grundkaraktär, corporations-systemet. De, som drefvo ett gemensamt yrke, slöto sig tillsammans och bildade en liten stat inom sig. Till denna stats fullkomliga individualisering fordrades egen *jurisdiction*. Privilegier och jurisdiction träffas tillsammans hos alla corporationer, vare sig hierakiska, militära eller mercantila. Högskolorne blefvo en blandning af hierarkisk och civil corporation. Påfven tillegnade sig högsta magten öfver dem. Universiteterna kommo sålunda att stå under andelig domstol.

Men då reformationen krossat prestväldet och den godsägande, öfver allt spridda, hierakiska corporationen, nöjde man sig att tillsätta protestantiska lärare vid Universiteterna; deras corporationsform syntes ej farlig, och de behöllo sin jurisdiction. Allt jemnt ansågos de för *andeliga* stiftelser. Carl IX ansåg dem så; och hans efterträdare, som ej ville räknas för mindre nitiska befordrare af vetenskaperna, bekräftade de af honom meddelade privilegier. Imedlertid har fråga ofta varit om jemkningar däri.

Den egna jurisdictionen var nödvändig i en tid, då hvarje corporation, för att vara

skyddad mot intrång och orättvisa från andra, måste hafva sina domare ibland sig. Detta synes af de för universiteterna vanligen utfärdade privilegier, hvaruti regenterna (likasom i andra corporationers privilegier) togo dem i sitt *hågn och beskydd*. Härtill kom, att vid de äldsta universiteterna vistades studerande af främmande nationer, hvilka icke borde kunna dömas efter för dem obekanta lagar *) Den egna jurisdictionen var dessutom nödvändig, däri genom att sakören utgjorde en icke obetydlig inkomstkälla, hvars vårdande man ej kunde vänta utifrån.

Numera behöfves intet särskildt privilegium, för att njuta statens skydd; motsatta corporationers afund kan ej befaras, "och om man någon gång tycker sig skönja ett spår af den gamla misshälligheten, är det icke annat än ett uttryck af den vedervilja, hvaraf en hvar, som älskar det hela, nödvändigt måste intagas, då någon söndrar sig derifrån och, misskännande den tid, hvari han lefver, vill framsätta ett föräldrads privilegium till sköld för sin egoisme." Akademiernas saköres rätt kan, lika väl som Kronans, kyrkans o. s. v., iakttagas af de allmänna domstolarna.

Sedan det sålunda är ådagalagdt, att universiteterna för sin säkerhet och sitt bestånd icke behöfva egen jurisdiction, möter Comitéen det vänliga inkastet, att det nära förhållandet mellan lärare och studerande skulle uplösas, om de sednare underkastas annan dom, än de förras fadersvälde. Detta är den ömna punkt, som

*) Universiteterna utgjorde, tillsammantagne, en stor stat, inblandad i alla Europeiska stater och öfverallt styrd efter samma lagar. En akademisk medborgare hade, då han kom till ett annat universitet, likasom flyttat blott från ett ställe till ett annat inom sitt fädernesland. Detta var, såsom sagdt är, nödvändigt för de studerandes säkerhet.

värfvat så många försvarare för Akademiernas jurisdiction. Men man har icke besinnat skillnaden mellan Akademisk *jurisdiction* och Akademisk *disciplin*. Comitéen uppdrager denna skillnad och visar, att det blott är till den sednare, som det så kallade *Fadersvälde* får sträcka sig. Detta välde består i vaksamhet öfver ungdomens seder och lefnadssätt och bör kunna "rätta och bestraffa oseder och mindre förseelser, utan att ovilkorligt vara bundet vid de grunder, allmänna strafflagarne bestämma, eller vid den rättegångsform, som för allmänna domstolarna är stadgad." Lärarnes anseende bör bibehållas och en ungdoms förvillelse bör blifva föremål för ett offentligt åtal. Så bör disciplinen betraktas och så har den blifvit betraktad i Upsala, allt sedan d. 1 Mars 1750 (enligt ofvan anförda Kongl. bref af det året).

Annat är den Akademiska *jurisdictionen*, "en lemning af forntidens corporations- och privilegiersystem". Begår en studerande ett brott, som ligger utom disciplinens område och måste dömas efter *allmän lag*, bör han äfven dömas af *allmän domstol*. Consistorium kan ej göra nåd eller mildra lagen; och om så sker, rättas det af öfverdomstol. Det privilegierade forum gagnar således brottslingen till ingen ting. Hvad åter beträffar den öfriga personalen; handverkare, afskedade tjenstemän, enkor, tjenstefolk o. s. v.; måste hvar förnuftig människa vidgå, huru litet den akademiska jurisdictionen öfver dem ingår i upfostringens väsende, och huru påtagligen den endast är ett privilegium från den tid, då universitetets *andeliga* betydelse var i sin fulla verksamhet. Lika orimligt är, att Lärarne skola stå under akademisk jurisdiction i mål, som ej röra deras embeten. Om deras göromål någon gång skulle afbrytas, genom svaromål inför annan dom-

stol, synes detta afbrott ej kunna distrahera på långt när så mycket, som utöfningen af en ofta nog vidlyftig lagskipning vid den akademiska domstolen.

Hvad Comitéen säger, för att vederlägga det inkastet, att den akademiska friheten ej kan existera, om jurisdictionen försvinner, torde tillåtas oss att införa med Comitéens egna ord.

"När Hög-Skolorne stiftades, voro de Studerande nöjde med försäkringen om att ej *blifva ofredade* af andra. Den Akademiska friheten ansågs då ej sträcka sig längre, än till frihet från främmande öfvervåld. Hägn och beskydd voro de förmaner, Staten i detta hänseende utlofvade i sina privilegier eller frihets-bref. Om, i stället för det förtryck, hvaremot den fredlige Vettenskaps-iddkaren på detta sätt erhöll värn, någon gång visat sig ett sjelfsvåld å de Studerandes egen sida, har detta varit ett missbruk af den allmänna friheten, ursäktligt kanske under en tid af råhet eller yrsel, men alldeles icke värdt att af lagarne gynnas. Också har alltid Svenska Regeringen strängt ogillat ett slikt oskick. Många allvarsamma Författningar äro i den delen utfärdade; och då man läser Kongl. Brevet den 1 Mars 1750, ser man tydligen, att meningen med de Studerandes öfverlemnande åt Lärarnes faderliga myndighet i disciplins-mål alldeles icke varit att utvidga den Academiska friheten. Hvad en *äkta* Akademisk frihet är, har den Store Gustaf Adolph tämligen klart uttryckt i sitt bref af den 29 November 1612. Den består, efter hans ord, deri, *att hålla sig Christeligen och dygdeligen*, och i bördes med sänja, utan någon smälek, bruka den rätta Libertate philosophica." — Rättigheten att fritt undersöka och afhandla alla vetenskapliga ämnen, utan några i förväg lagda hinder," som

det i Grundlagen heter om tryckfriheten, och utan intrång eller band af yttre Autoritet, utgör, efter Committéens tanka, den sanna friheten för ett Universitet. Endast under denna frihet, men icke under friheten att göra våld, kan den rena Vetenskaps-andan utbilda sig. I detta hänseende skulle Comitéen önska, att de Akademiska Constitutionerne ägde ännu mera liberalitet. Det har för Vettenskapernes framgång varit en lycka, att man ej allför bokstafligt tillämpat 18 och 19 Cap., jemte flera dermed gemenskap ägande Stadganden; likväl torde det ej vara utan exempel, äfven i sednare tider, att inom sjelfva Akademien fråga uppstått om inskränningar i den fria behandlingen af vetenskapliga ämnen, utan att någon klagan då blifvit spord om vådan för den äkta Akademiska friheten."

"Om man ock ville antaga, att en annan Student-frihet gäfves än denna, så skulle likväl den alldeles icke kunna påräkna något stöd af den Akademiska *jurisdictionen* i egentlig betydelse. Det är redan förut anmärkt, att den måste följa allmän Lag, och att dess domar eljest undergå rättelse vid Öfver-Domstolarne. Huru skulle då den särskilda jurisdictionen kunna åt de Studerande skänka en annan frihet än den, hvarje Medborgare äger i Laggen förvarad?"

Sedan de skäl, som vanligen anföras för nödvändigheten af den akademiska jurisdictionen, sålunda blifvit undanröjda, visar Comitéen, att erfarenheten redan ådagalagt dess umbärlighet. Vid Parisiska Universitetet var den uphållen långt före revolutionen; vid det Köpenhamnska är den det, allt sedan 1771; och vid flera i sednare tider stiftade Universiteter är ingen annan domsrätt, än disciplinsrätten, tillagd lärarne.

Ehuru det således är afgjort, att jurisdictionen icke utgör något väsentligt villkor för ett universitets bestånd och trefnad, gör Comitéen dock samvetsgrant den frågan, om denna urgamla inrättning skall förstöras, fastän Comitéen hvarken har eller vill söka exempel på orättvisa eller laglöshet, som akademiska jurisdictionen befrämjat. Frågan besvaras med ja, af fyra skäl: 1:o att "en byggnad, hvilande på medeltidens corporationssystem och hierarki, skall ovilkorligt falla, emedan den icke möjligen kan stå tillsammans med de nya Statsformer, en helt annat tidsanda fordrar" *); 2:o Att den akademiska jurisdictionen är skadlig för både lärare och studerande, emedan den afsöndrar uppfostringsverket från staten, kan derigenom föranleda en egoistisk ensidighet, ofördelaktig för den åsystafadria universella bildningen, och ådrager läroverket utifrån "den ovilja, hvar för hvarje privilegium och hvarje inrättning som öfverlevvat sin tid, men likväl gör anspråk på en fortfarande orubbad existence, är utsatt." ***) är icke (fortfar Comitéen) derigenom, att den sluter sig, så till sägande, inom förskansningen af åldriga prerogativer, som en inrättning hädanefters kan

vara försäkrad om sitt bestånd; utan det är genom sin erkända outhärlighet för den fortskridande människoculturen, som den kan ingå såsom integrerande del i statsorganismen. Ingen corporation må isolera sig, för att vinna en inbillad självständighet. Saknar staten öfvertygelse om dess värde för allmänt väl, så bjuder den förgäfvos till att värja sig med vapen, som icke mera äga någon kraft. Den kan, efter de allmänt rådande tänkesätt, ej fordra fördelar för sin egen skuld, utan blott efter måttet af sin betydelse i det helas ordning." **) Comitéen visar sedan, huru dyrbar en högskola är för staten och huru mycket kärare hon skall blifva fäderneslandet, då hon närmare införlifvas därmed och den unga medborgaren under sjelfva uppfostringsåren närmare fastas vid staten; 3:o Att lärarnes tid ej bör uplagas af domarefunctioner, som dessutom äro alldeles främmande för de flestas vetenskapliga forskningar, 4:o Att rätta gränsen mellan de allmänna domstolarna och den akademiska nästan är omöjlig att updraga och att conflicten mellan Akademiens embetsmän och de civila ej sällan föranledt, det allmänna ordningen blifvit förbisedd, under det man tvistat om obetydliga föresrättigheter.

Därpå undersöker Comitéen den frågan, om Presteståndets privilegier kunna utgöra något hinder för Kongl. Maj:ts att uphäfva den akademiska jurisdictionen. Man

*) Det underd. utlåtandet är underteckadt af Hr. Stats-Rådet Grefve Fleming, Hr. Stats-Rådet Gr. Mörner, Hr. Presidenten Friherre af Wetterstedt, Hr. Justitiz-Rådet Blom, Hr. Länshöfdingen och tillförordnade Stats-Secreteraren von Rosenstein, Hr. Länshöfdingen och t. f. Överståhållaren Friherre Edelferentz, Hr. Stats-Secreteraren (numera Presidenten) Frih. Ehrenborgh samt Hr. Expeditionens Secreteraren och ledamoten i Lag-Comitéen Richert. Dessa namn torde ansvara för, att det icke är blott skrikare, nyhetskrämare, och dylika, som yrka den så illa beryktade tidsandans fordringar eller uphäfvande af vissa corporations-inrättningar, dem någon torde vilja räkna bland de "för vårt land så passande inrättningar."

**) Man kaste ögat på föregående not och lyckönske Sverige att hafva så äkta liberalt tänkande män bland de högst uppsatte och Konungens rådgifvare. Och sådant är ej blott resultatet af deras speculationer i studerkammaren. Nej, så tala de inför sin Konung i ett alloråd utlåtande.

vet nemligen, att stånd-privilegier ej kunna ändras utan Konungs och Ständers gemensamma beslut, samt att Academiska samfundet inbegripes i presterskapets privilegier af 1723. Desse stadga, att ingen prest får häktas, utan domarens eller Executorns beslut, och icke inför verldsligt forum tilltalas för brott, utan biträde af Dom-Capitlets ombud. Nu vet man, att Professorer i privilegierna sättas i enahanda förhållande med prester. Men om akademiska jurisdictionen talas ej vidare, än att *Studenter*, *Gymnasister* och *Djäknar* böra vara sin *ordinarie och bruklige rätt* vid Akademier, Gymnasier och Scholor undergifne och icke mot skäl dragas därifrån. Privilegierna hafva således icke bekräftat *Lärarnes* rätt att, i saker, som icke röra embetet, svara endast inför akademisk domstol. Hvarföre nämnas annars endast *Studenter*? och hvarföre ställas de i bredd med *Gymnasister* och *djäknar*, i fall för hvilken rättegångs-sättet bör vara lika vid de högre och lägre Läro-verken? Säkert är, att Professorer, jemte deras hustrur, enkor, barn och tjänstefolk (ännu mindre Akademiens handverkare och öfriga betjäning) icke blifvit af presterskapets privilegier anviste till Consistorium såsom deras forum; och Akademiens rätt att, jemte stadens magistrat och Landshöfdingen, fatta beslut i ekonomie- och och politie-mål har ej varit påtänkt vid privilegiernas utfärdande. Detta inblandande i stadsstyrelsens befattning var blott häfd före 1752. Tvärtom var det *Akademien*, som befalldes att icke besluta något om de studerandes *personliga förhållanden* till borgerskapet (det enda, hvarpå 11 punkten af 1625 års privilegier syftar), innan Borgmästare och Råd därtill samtyckt. Att *desse* blifvit förbud-

ne att vidtaga nödiga åtgärder vid stadsstyrelsen, därtill finnes intet spår.

Comitéen tror således, att Akademiska jurisdictionen kan afskaffas när som häldst, utan intrång i preteståndets privilegier, och att man ej behöfver mer hafva anseende till Akademiens deltagande i stadens styrelse. I fråga om de Studerandes rätt att dömas af sina lärare, anser Comitéen, att den akademiska *disciplinen* bör vårdas af Lärarne, äfven om Preståndets privilegier ingen ting därom innehölle. Äfven böra lärarne sjelfve, i mål, som angå deras *embeten*, icke lyda under allmän domstol.

Den jurisdiction, Comitéen anser böra från Akademien skiljas, är således "endast den, som har att behandla *tvistemål* och *sådana brottmål*, som skola bedömas efter *allmän lag* och i hvilka den *allmänna rättegångs-ordningen*, med vanlig rätt till *vad eller besvär*, skall iakttagas". Men äfven denna jurisdiction bör icke genast upphävas. "Så länge andra särskilde eller privilegierade domstolar finnas, inser Comitéen ej något skäl, hvar för sig icke Akademie-staten äfven må behålla sin." Comitéen föreslår handlingarnas öfverlemnande till Lag-Comitéen, med befallning "att vid utarbetande af förslaget till Rättegångsbalk, tillse, det Akademiska jurisdictionen, på en gång med de flera, som kunna finnas öfverflödige eller för tidens skick olämplige, varder afskaffad".

Afskaffandet af Akademiens befattning med *Stadens ekonomie-politie och handels-mål* tillstyrkes däremot genast. "Det är i synnerhet denna befattning, som leder till den förut anmärkta skadliga conflicten mellan auctoriteterna. Det är hög tid, att den uphörer, och att de män, som hafva det stora och ädla kall att lefva endast för *vetenskaperna*, ej längre förlora så många

dyrbara stunder med de mindre viktiga omsorgerna om gatu-renhållning, vägars grusande, svinkreaturs utsläppande och tusende andra småsaker, som äro lika aflägsne från deras egentliga yrke. Vådligare kan det ej vara för Akademien, än för hvarje annan publik inrättning, att i mål, som angå allmän ordning, höra under de myndigheter, åt hvilka staten anförtrott vården däraf. Denna vård kan ej vinna tillbörlig kraft och fullständighet, så länge den för-lamas och inskränkes af beständiga motstånd från främmande auctoriteter. Comitèens tanka är således, att hvad Kongl. Brefven af d. 21 Aug. 1752 och d. 9 Junii 1759 stadga, ju förr dess häldre må uphållas, och med styrelsen af stad, där Akademi finnes, förfaras på samma sätt, som om styrelsen af andra städer är förordnad, med öppen rätt för Akademien eller dess medlemmar att, i laga ordning, klaga, om de anse sig blifva i någon måtto förnärmade."

Slutligen föreslår Comitèen undanröjande af Akademiens pröfnings-rätt i vissa mål rörande dess bönder, men anser denna fråga böra hänvisas till de Comitèer, som hafva att yttra sig öfver organisationen af de administrerande myndigheterna och administrationens skiljande frånlagskipningen.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Berättelserna om Portens beredvilighet att gå in på de Ryska fördringarna hafva icke haft annan grund än gissningar. Genom ministeriella berättelser från Constantinopel af d. 27 Oct. har man däremot i Wien fått veta att Divan (där, såsom bekant är, äfven Janitscharbefälhåfvare nu mera sitta) beslutit att icke gå in på Rysslands fördringar om Moldaas och Walachiets utrymmande, säkerhet för de oskyldiga Grekerna, kyrkornas återställande o. s. v. [Troligen hafva de krigs- och roflystne Janitscharerne mycket bidragit till detta beslut, För öfrigt skall, kaneke af

samma skäl, Engelska Ministerns inflytande hos Porten vara mycket minskadt och Porten i allmänhet ådagalägga större misstroende mot de Christna sändebuden. — I Wien har gått ett rykte, att Kejsarne af Österrike och Ryssland ännu hålla ett möte i Warschau och där, med tillkallade ombud från andra stora magter, underhandla om förhållandet mellan Ryssland och Turkiet. Furst Metternich har i Hannover funnit hos Marg. Londonderry åsigtter alldeles lika med sina, om Europas tillstånd och Turkiska rikets complicerade läge. Wienska och Londonska hofven komma att handla i fullkomlig enighet, till den allmänna fridens upprätthållande. Till den ändan hafva dessa hofs sändebud fått föreskrifter, som blifvit öfverenskomna i Hannover. Frih. von Lützow och Lord Strangford skulle oförtöfvadt tillställa Reis Effendi en note, där Österrikes och Englands bona officia erbjudas, för att förmå Ryssland att afhålla sig från hvarje fiendtlig disposition mot Turkiet; men Porten skulle anmodas att i sina mått och steg hädanefter iakttaga moderation och försigtighet. Man hyscr den öfvertygelse, att Porten, lifvad af uppriktig åstundan att upprätthålla friden med de christna magterna, afstår från alla förföljelser mot sina christna undersåter och återställer lugnet i flera europeiska provinser, genom förkunnande af allmän amnesti. Porten skall dessutom förbinda sig att samvetsgrant uppfylla de med Ryssland ingångna tractater. Österrike och England skola å sin sida taga mått och steg, såsom de redan tagit, att hindra sina undersåter att bistå insurgenterna i Turkiet. Erih. v. Lebzelter skall få del af denna note, genom courier från Hannover, och meddela den åt Grefve Nesselrode.

Om Ryska arméens ställning har man öfver Warschau följande underrättelser. Gardes-regimenterne hafva lemnat sina kantonerings-qrarter hitom Düna och gått till Lithauen, där de troligtvis tillbringa vintren. Deras höggvarter är flyttadt från Witepsk till Minsk. Vestra arméen under Gr. v. Sacken har gjort en rörelse nedåt Dnieper mot södern; höggvarteret troddes blifva i Kiew. Arméen under Yermolow, som nic månader stått i Ukraine, skall vara under marche och komma att intaga kantonerings-qrarter i de till Bessarabien gränsande provinser, eller till en del i de positioner, där Wittgensteins armée stått under våren och sommaren. Denna sednare är concentrerad i Bessarabien. Alla äro på krigsfot och afvakta, marchefärdige, dagligen nya ordres.

Sultan har, (genast efter Persernas inbrott (hvarom första underrättelsen skall hafva kommit

till Engelska Ambassadören), afsändt sin Öfverste Hof-Stallmästare till Schacken i Persien, för att om möjligt stilla denna nya storm. För öfrigt har Porten låtit de i de sista dagarna ankomna Asiaterna fortsätta sitt tåg till Donau eller Morea, för att visa, att kriget med Persien icke sätter i någon förlägenhet.

Underrättelsen om Grekernas sjöseger d. 11 Oct. vid Strophaderna söder om Zante bekräftas nästan utan förändring, genom bref från Corfu af d. 20. Turkiska flottan, 53 segel stark, utlopp d. 10 från Zante, och förde med sig i släpång 34 tomma redlösa Galaxidiska fartyg, hvilka, ehuru hinderliga, Kara Ali ville medföra till Constantinopel, såsom troféer. Följande dagen stötte han på Grekiska avantgardet, bestående af 28 snällseglande Briggar och Polacrer, hvilka genast anföllo och sökte genombryta Turkarnas linea. Striden varade med häftighet i 9 timmar. Hydrioterne afskuro 8 skepp och jagade dem på Peloponnesiska stranden. Två andra skjötos i sank vid Zante, där man äfven såg en Turkisk brigg förgås i Keri hamn och manskapet endast med möda rädda sig. Alla de Galaxidiska fartygen återtogos och Turkarne inlupo åter i Zante, efter förlust af 13 skepp, utom ett, som infördes redlost. En till Toulon ankommen Fransk Corvette bekräftar äfven denna seger och invånarnes reaning på Zante, då ett jagadt Turkiskt fartyg ville inlöpa. Engelska regeringen på Malta hade afsändt 1400 man, såsom förstärkning, till Joniska öarna. — Enligt de nogaste underrättelser, består Grekiska sjömagten af 254 segel af olika storlek. 80 kryssa i Arkipelagen, 146 i Koronsviken; de 28, som vunno segren d. 11, utgöra avantgarde.

Till Öfverstyrelsen för Peloponnesus har inlämnat officiell rapport från Anastasios Peronas, om segren vid Thermopyle. Denna rapport innehåller nästan endast hvad man redan känner, nemligen att de tre Pascharne (Pechrem, Memis och Saim-Ali), efter den fjerdas (Bekirs) död af sina vid Platamona erhållna sår, tillbragte natten efter d. 3 Sept. i Molos; att de afsände 300 man att recognoscera, af hvilka blott 60 återkommo; att Pascharne d. 4 anföllo, med hela sin magt; att slaget begynte två timmar efter solens uppgång o. s. v. Delikanlis, som utgjorde avantgarde, uthärdade länge, orörlige, den förfärligaste eld. Grekerna lednade vid det envisa motståndet och anföllo, med sabel i hand; men "Barbarerne" rörde sig ej ur stället, utan singo beständigt förstärkning, som spärrade passet och hindrade de främsta att vika. Ändtligen störtade sig den kække Pallaskas, med 400 man, på dem och inträngde. Detta af-

gjorde segren; Turkarne retirerade, men förföljdes med raseri och lemdade vägen från Fondana och Basilika till Molos beströdd med döda. Bytet uppgifves lika, som förut är berättadt. Capten Guras dödades med egen hand Memis Pascha Saim-Ali bars, illa sårad, från valplatsen. — Imer Wrioni är blockerad i Athen. — Sulioterne hafva d. 7 Oct. ställt sig mellan Janina och Aria, därpå hafva de med storm intagit Cinque Pozzi, där Ali Pascha(?) commenderade, hvarigenom communicationen mellan de båda förstnämde städer är afbruten.

Spanien. Bedröfliga tecken visa sig i detta rike. Hvem som föranledt den sinnesspanning och de rörelser, som visa sig, är ännu omöjligt att säga. Säkert är, att nationen högljndt förklarar sig mot den nu varande ministären och att ett häftigt och talrikt parti nästan förgudar Riego. Vid en offentlig procession i Madrid ropades: "leffe Kejsar Riego!" Från de betydligaste orter, äfven som från de flesta regimenter och auctoriteter, inkom adresser till Konungen, däri rättvisa fordras åt "Spaniens hjälte," och ministären framställes såsom den där, genom sin okunnighet och förvända steg, hotar nationen med ett inbördes krig. En häftigt tidning försäkrar, att det sist inom en månad näst hafva utbrutit. Några liberala, men ej nog ultraliberala, tidningar brännas dagligen i Madrid. Officerarne vid ett régimente hafva skrivit till tidningen Universal, att ett hans blad blifvit offentligen brändt, och om Redactörerne varit närvarande, hade det gått denne likaså. I Cadiz och på Isla de Leon träffas formligen försvars-anstalter, likasom då Soult belägrade. I Cadiz äro sinnena också oroligast, i anseende till dyrbeten och alla affärers afstannande. Folket i S. Fernando har fraterniserat med Cadiz-boerne, i afseende på Venegas. En brygga utanför Cadiz är bevakad, så att ingen resande från Madrid skall komma in. Meningen är mot Venegas. — Riego har åter skrivit i ett bref till Konungen att nationen hade kunnat åt hvilken annan som häldst gifva kronan, den han förverkat o. s. v. Riego emottages, hvar han visar sig, såsom vore han nationens öfverhufvud. Det talas också, att ministrarne begärt afsked.

Af trycket har utkommit och säljas i Deleens &c. C:s bokhandel för 8 sk. B:o häftad: *Försök att besvara en upkommen fråga: huruvida Högsta Domstolen äger förmånskap öfver Konungens Justitia-Kantzler.* Hvarje prenumerant äger att uttaga ett exemplar, såsom ersättning för tvänne felande ark af Stockholms Courier.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 17 December.

Till den författaren, som i Allmänna Journalen skrivit om vårt Tidningsväsen.
(Insändt.)

Jag vet icke, m. H., hvem den "Litteratör af förtjenst" må vara, som, enligt er uppgift, "kan tro, att en tidnings kredit eller interesse är eller kan vara något annat än publicitetens". Jag finner blott sannolikt, att det är den samme "Tidningsutgifvaren, som yttrat, att en utgifvare, som intagit en försvarsskrift för en i ett annat blad angripen Embetsman, derigenom lopp fara att förstöra sin tidnings kredit." Dessa tänkesätt finner jag värdiga hvarandra, och värdiga hvarje tänkandes förakt. Det återstår blott att veta, hvem som yttrat dem, eller om den litteratör, Ni afmålade, är skapad af er egen inbillning.

Ej längesedan såg man utgifvaren af Allmänna Journalen temligen allvarsamt förhållas, att han lemnat rum åt en skrift, som skulle vara försvar för en angripen Embetsman, men på långt när icke inskränkte sig till detta enda föremål. Då såg man likväl icke läggas honom till last, att han infört ett försvar för den angripne, utan att han infört ett sådant försvar, som denna skrift innehöll. Det förebråddes honom, att han intog och icke ens med sitt ogillande beledsagade en skrift, som fördömde och förkastade läror, till hvilka han sjelf så ofta

bekänt sig. Skriften ansågs för ett foster af den lägsta ilska och de mest laglösa och förtryckande tänkesätt. Dess grofva ofog ådagalades och man dolde kan hända icke den öfvertygelsen, att dess utgifvande var ett ostridigt brott mot tryckfriheten, ehuru icke ett af den art, som vanligen beifras.

Men aldrig förekom ett enda ord, som antydde, att Tidningsutgifvaren icke bordt lemna en angripen Embetsman tillfälle att försvara sig. Jag skulle också tro, att detta i och för sig sjelft aldrig bör misstyckas; och om jag ännu vore Tidningsutgifvare, såsom jag en gång varit; skulle jag likalitet hädanefter vägra, som jag någonsin då vägrade, att i min tidning införa dens försvar, som i samma tidning blifvit angripen, i fall han sjelf det begärde, och välförståendes detta försvar ej vore sådant, att jag borde anse dess utgifvande för ett tryckfrihetsbrott. Dervid skulle jag likväl alltid förbehålla mig rättigheten att bifoga mina egna tankar och omdömen, i fall jag så för godt funne, och alldeles icke göra det mig till en pligt att synas gilla läror, dem jag i sjelfva verket förkastade.

Således, m. H., fortfar alltför gerna att biträda Allmänna Journalen med försvar, liksom han biträder angripna embetsmän; men glöm dervid aldrig, om Ni behagar, att Ni ej blott bör ärligt försvara, när Ni försvarar, utan ock ärligt angripa,

när Ni angriper, aldrig pådikta edra motståndare några satser, som de sjelfva icke yttrat, och icke underlåta att ställa Er edra egna förmaningar till efterrättelse.

Det har hittills icke lyckats mig att upptäcka, hos någon annan än Er, de satser, Ni häcklar, och som Ni säger Er hafva sett hos en Tidningsutgifvare. Jag skall säkert icke förgäflvas bedja Er, att Ni behagade anvisa mig, hvar dessa satser annorstädes finnas, om Ni det kan. Lannans händelse skall jag dock ej missunna Er, om Ni är i stånd att, genom ett försvar mot diktade fiender, åt denna tidning återtrygga den kredit, som han kan hafva äfventyrat genom en för länge fortsatt liknöjdhet om all offentlig karakter, genom en för stor beredvillighet att vara allt, hvad omständigheterna fordrat, korteligen genom alla de fel, som utförligare upräknas i en viss liten bok, till hvars vederläggande man ännu icke sett något försök, i fall Ni ej vill låta Er artikel passera för ett. Och om Ni ej lyckas att öfverskylda det framfarna; så sök åtminstone förmå en utgifvare att lyda det råd, man då gaf honom, "att förfakta, så mycket han orkar, hvad han hittills gjort, men uphöra att göra så mer." Lär honom, med ett ord, att ej blott uprepa, utan äfven tro och följa den sats, Ni påstår vara bestridd, men som ingen någonsin upriktigare än jag yrkat, att *en tidnings kredit och interesse icke är eller kan vara något annat än publicitetens*. Bekänner han sig upriktigt till denna lära, och visar han det allt framgent med sina gärningar; så bör man visserligen önska, att hans kredit må uprättas och bibehållas.

UTLÄNDSKA NYHETER

Turkiet. Man har ännu ingen säker underrettelse, huruvida Divan afslagit eller beviljat Ryss-

lands fordringar. Vissa tidningar säga väl det sednare, men man vet genom directa och tillförlitliga bref, att, efter depeschers ankomst från Petersburg och Wien, en allmän Rådsförsamling af alla höga Embetsmän ännu den 31 Oct. öfverlagt om ämnet; och resultatet af denna öfverläggning kände man icke d. 2 Nov., eller då sista underrettelserna afgingo, Reis Effendi afsattes d. 1 Nov. och skickades i landsflykt till Asien. Är detta allvar, så torde krig vara beslutet; är det åter som någre förmoda, blott ett masqueradt sätt att skicka en underhandlare till Perserna, så visar det, hvad vikt Porten lägger på desses fiendtliga rörelser. Förgäflvas är också de Wienska tidningarnes bemödande att främställa Persernas infall såsom en obetydlig vanlighet; ty trovärdiga bref från Constantinopel af d. 29 Oct. säga, att Persernas magt räknas till 150 tusen man. Kriget var, genom en Storherrens firman, ordenteligen kungjort för folket och de Persiska köpmännen i Constantinopel voro fängslade samt deras egendom sequestrerad. D. 26 Oct. var man i Constantinopel fullkomligt underrättad om Persernas inbrott; Det berättades, att de intagit Bagdad, samt fästningarne Wan och Toprakale, och belägrade Turkiska rikets enda försvarspunkter mot den sidan, Kars och Erzerum (hvilket sednare icke ansågs i stånd att försvara sig). Armenien blir skådeplatsen för viktiga händelser. Armenianerne, ehuru klokare och undergifnare än Grekerna, äro dock lika ifriga christna. Boende midt ibland Musselmännen, skola de ej lättsinnigt kasta sig i faran, men skullo visserligen hafva mindre att invända mot Perserna än mot Turkerna; och om Rysslands mellankomst förskaffade dem en politisk existens, skulle de sannolikt gripa i tillfället att afskudda oket. De äro rika, mycket idoga, starka till kroppen och talrika, och kunde sålunda blifva Turkiska regeringen ganska besvärlige. Det kommer an på Persernas eget upförande i Armenien, om de skola där vinna en god stödpunkt. De Kardiska folkslagen (hvilka, enligt de Wienska underrättelserna, egenteligen skola gjort det nu ifrågavarande inbrottet,) äro, i anseende till sin roflynad, alltid på Segrarens sida. Grekerna vilja redan se Turkiska rikets fall i Persernas rörelser.

Turkiska riket är så illa styrdt och så till sinna inre och yttre förhållanden förtrassladt, att ett krig med Ryssarna kanske knappast fordras, för att föra det till undergång. Portens ministrar hafva ingen magt; och alla ärenden gå igenom första gunstlingen Haled Effendi; en högmodig, envis, fanatisk, grym och snål människa. — Alla de Europeiska ministrarne hafva antydtt Porten att fogas

sig efter Ryssländs fordringar, emedan annars icke kan räknas på något understöd af deras Monarkers sida. Porten uppförer sig alljemnt med samma öfvermod emot de christna magterna. Imedlertid har Turkiska folket fått om Ryssländs stridskrafter de förfärligaste begrepp, hvilka, vid ett krig, icke just kunna stärka Turkarnes mod. De kostsamma rustningarna och marcherna komma att fortfara hela vintren, emedan Ryssland, långt ifrån att inställa sina, tvärtom ökar sin armée. Detta tillstånd uttömmar Bortens skatter, alkylar folkets öfvertröttnar dess tålmod och nedstämmer alla hjertan, så snart man insett, att så många kostnader icke förslagit att ens kufva Grekerna. Underhandlingarne synas således snarare beräknade på tidsutdrägt, än på verklig fred. Också heter det från Frankfurt, att frågan om krig eller frid är afgjord; men att fiendtligheterna troligen icke börja före våren. Denna tid skall nyttjas för att försäkra lugnet i det öfriga Europa och upprätthålla statspapperen. Österrike kommer ej att sända några trupper till Turkiet, men har förbehållit sig, att vid den kommande freden tala ett ord, såsom garant af Europas lugn.

Från Warschau har man af d. 28 Nov. följande upgifter på Ryska arméens ställning. Sedan Garderne, hvilka, med sina särskilda corps af alla vapen, utgöra kring 50,000 man, blifvit af Kejsaren sjelf münstrade d. 31 Sept. i Byszynkowiez i gouvernementet Witepsk,ingo de upbrottsordres. Sedermera hafva de intagit kantoneringsquarter i gouvernementerna Minsk, Wilna Grodno, Witepsk och Mohilow, och högquarteret är i Witepsk. Gardernas artilleri till fot står i Dokszyce, Glemboko och Wilcika; deras hela infanteri i gouvernementerna Minsk och Wilna Grodno, där äfven en liten del af cavalleriet är förlagd. Det mesta af cavalleriet, jemte gardernas ridande artilleri har blifvit inquarteradt i gouvernementerna Witepsk och Mohilow. Det tros allmänt, att alla gardescorpsarne komma att i dessa quarter bringa vintren; om något återtag till Petersburg talas icke. Allt sedan garderne intogo de nya kantoneringsquarteren har första arméens första corps, som förut stod i trakten af Minsk och Wilna Grodno, brutit up till Polska gränsen. Bataljoner och regimenter äro fulltalige, och i det inre af landet äro reserverne redan fullkomligt formerade, för att i händelse af ett fälttåg, completera corpsarna, så fort det behöfves. Samtliga corpsarne äro äfven försedda med alla förnödenheter, för att kunna marchera, så snart befallning gifves. Likväl tror man vintren komma att användas på underhand-

lingar. Penningbristen är också känbar i Ryssland.

Under allt detta öka Turkarne beständigt sin styrka i Moldau och Walachiet. 60 000 man skola kantonera hitom; och 70,000 på andra sidan Donau vid Ruschtschuck. I flera byar hafva de christna kyrkorne blifvit förstörda, sedan Salih Pascha sadas hafva fått veta, att Divan afslagit så väl furstendömenas utrymmande, som återställandet af kyrkorna. Presterne hafva fått sig pålagd en ansenlig koppskatt; och flera dylika steg äro vidtagna; som uppenbarligen bryta tractaterna med Ryssland. I Bulgarien och Rumelien blifva de Christne ofta af de genomtågande trupperna, med sabeln, tvungna att antaga mohammedanska tron.

Huru litet Turkiska regeringen och dess befälhafvare kunna, äfven om de vilja, skydda de christne mot öfvervåld, ses af följande händelse. Några Janitscharer af 71:sta Ortan (compagniet) plundrade d. 6 Nov. en Rysk undersåtes hus i Jassy och borttogo 300,000 piasters värde. Salih Pascha befallde de brottsliges arrestering, och godset återgafs. Men Agassim Aga (första befälhafvaren), som verkställt ordena, blef följande dagen öfverfallen i sitt hus, af 160 Janitscharer vid 71:sta ortan. Knappast kunde han rädda sig i en spå. En annan skrek Janitscharer öfverföll på samma gång öfverbefälhafvaren i staden. Han kallade 38:de Ortan till hjälp; och så uppstod på Jassys gator en förnlig träffning mellan båda ortorna, hvarvid många föllo och sårades. Ändtligen återställdes lugnet genom ett löfte om uprättelse, hvilket hölls så, att anstiftarne om natten öfverfölls i sina hus och halshöggs, utan vidare omständigheter. 38:de Ortan fordrade imedlertid att få 10 uprorsstiftare ur den 71:sta till sig utlevererade. Lugnet var ännu ej återställt vid sista postens afgång. Kaimakan Stephan Wogorides, som bidragit till lugnets återställande, blef sedan öfverfallen af Janitscharerna.

Turkarnas marcher mot Donau förtlara Till och med flera corps, som varit ämnade till förstärkning åt Paschan af Thessalonik samt åt Corschlud i Thessalien, hafva fött contra-ordres och måste gå mot Donau, dit äfven små corps beständigt gå. Porten har kungjort, att den till Hospodar i Walachiet utnämnde Skarlat Kallimachi fått befallning att tillträda sitt embete.

Flera Bojarer, som återvändt hem till Moldau och Walachiet, hafva åter utvandrat till Österrike och begärt att få vistas där. De hade ännu icke hunnit hem, då de vände om, sedan de fött höra, att några af dem, som återkommit, blifvit miss-handlade och att Turkarne utan ersättning bemägit sig Bojarens egendom.

I allmänhet synas Turkarnes våldsamerhet snarare hafva till- än aftagit. Sedan Porten, genom den nu varande Patriarken, som blott är ett verktyg i Divans händer, låtit anställa ett slags conscription bland Grekerna i Constantinopel, hvilken i det hela blott skedde för att få upgift på alla Greker, hafva Turkarne begynt mörda de sålunda anteknade. På gatorna äro unga och gamla, till och med Prester, väpnade och öfva allt up-tänkligt öfvervåld. De olyckliga öfren blifva vanligtvis först stympade och slutligen mördade, under rop af Ghaur Moscow (Rysk hund). Här- emot strida directa underrättelser af d. 26 Oct. (d. v. s. äldre än de anförda), som påstå att Grekerne numera behandlas mänskligare, och att då på 14 dagar ingen afrättning skett. — I trakten kring Thessalonik hade Asiaterne sammansläpat nära tusende Grekiska qvinnor och flickor, för att sälja dem på torgen i Constantinopel och Thessalonik. Nära 400 hade, på hvarjehanda sätt, under vägen mördat sig sjelfva. — Äfven ifrån Wien anmärkes, att, under det man underhandlar, gå våldsamerheterna i provincerna sin jemna gång; de insurgerade provincerne försvara sig och organisera sin styrelse; resningens krets utvidgas, och det ögonblick näkas, då Portens vilja kanske icke förslår att undanröjda hindren för frid. Servien är i resning. Anledningen skall vara, att den från Constantinopel ditsända Pascha låtit afrätta några af landets chefer, hvarföre han, jemte hela sitt följe, blef huggen i stycken. En från Donauarméen afsöndrad corps af 60,000 man, som skulle gå till Livadien, är hindrad i sin marche af denna resning.

Turkiska regeringen skryter väl, äfven i officiella underrättelser, att Grekiska flottan är alldeles förstörd; men det verkliga är endast den förr berättade fångsten af de obehäradade fartygen i Galaxidi. Detta begynte man veta äfven i Constantinopel. Imidlertid läser hela Turkiska flottan åter hafva inlupit vid Dardanellerna (103 segel stark, hvaribland 35 Grekiska priser. Genom en storm hade 16 andra priser gått förlorade. Denna, med andra underrättelser föga förenliga, nyhet är öfver Livorno). — Angående några nya händelserna till sjös, har man icke underrättelse. Det är svårt att säga, hvad tro som bör sättas till ett bref, skrivet från Zante d. 29 Oct. (troligen nya stilen) på Engelska krigsslupen Nautilus, enligt hvilket nämnde slup skall hafva (när, vet man ej) på höjden af Navarino mött en division af Grekiska flottan, då det berättades, att på Zante redd förefallit en träffning, hvori Turkiska flottan, efter att hafva lidit

stor skada på segel och tacklage, måst retirera. Grekiska Navarken frågade befälhafvaren på Nautilus, om han ville lemna sitt fartyg åt Grekerna under en träffning, som stundligen väntades med Turkarna. Då denna begäran understöddes af de sköna, välrustade slupar och briggar och till och med några fregatter, fogade sig Engelsmannen ämbteligen. Grekerne förde Nautilus med sig till Modon, där en stor del af deras flotta låg. Följande dagen upptäcktes Turkiska flottan, och Engelsmännen kördes ned under däck; hvarföre brefskrifvaren icke kan berätta sin "kära Arthur" förloppet af slagningen, men vet blott att, efter en lång kanonad, Turkar och Algieriner blefvo i grund slagna och förlorade 18 örlogsfartyg, hvaraf 14 togos, två strandade, ett sköts i sank och ett upbrändes. Hjältinnan Bobelina skall sjelf hafva anträt en 18 kononers Algerisk slup. Grekerne hade lidit skada på master och tackel, och resten af Turkiska flottan fick retirera till Zante. Den engelska slupen blef sedan lösgifven af två Navarker, som lofvade snart göra Engelsmännen ett besök på Zante. Engelska besättningen fick 1000 Zechiner för det haveri, slupen lidit, och inberättade till Sir Th. Maitland detta den Engelska flaggens våldförande. Brefskrifvaren fruktade, att Engelska Consulerna i Turkiet skulle komma att lida för denna händelse. — Grekerne i Arkipelagen (heter det från Wien) hafva utspriddt öfverdrifna rykten om Persiska brottet och påstå i sina bulletiner, att de kunna räkna på Rysslands bistånd, så att om äfven, genom de öfriga Europeiska magternas mellankomst, Turkiska rikets undergång kommer att fördröjas, dock i alla fall öarna i Arkipelagen, Morea och alla vestra provinser af Turkiet befrias från Portens välde. Sjelfva Senaten i Kalamata yttrar sig på det sättet.

Det har lyckats Maurocordato att i Suli upprätta en centralregering för Epirus och att blifva vald till dess President. Sedan hafva Sulioterne vunnit några fördelar, hvarigenom, såsom sist berättades, Chorschid Pascha blifvit alldeles afskuren från Arta. För dem är det äfven af vigt, att de eröfrat hamnen Glyks. Ali blifver numera befriad, men kommer icke i samma förhållanden, som förut; i stället för en mächtig och fruktad Vice Konung, blifver han blott bundsförvandt med Senaten i Gamla Epirus (såsom den under Maurocordato upprättade regering kallas).

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 20 December.

Om Universiteternas jurisdiction.

(Forts. fr. N:o 67.)

Sådant är innehållet af detta utlåtande. Det remitterades till utlåtande af Cantzleren för Lunds Akademi, H. E. Utrikes Statsministern Hr. Grefve von Engeström, som, i underdånigt Memorial af d. 12 Dec. sistl. år, yttrar sig hafva funnit allt, hvad Committerade anført, "vara så grundadt, för rikets båda Akademier så lämpeligt och efter närvarande tids behof så afpassadt," att H. E. tillstyrkte nådigt bifall därtill, med underd. önskan, att det, ju förr dess häldre, måtte sättas i verkställighet.

Vi hafva således genomgått alla yttranden, som tillstyrka den Akademiska jurisdictionens uphäfvande. Nu återstår den andra sidan, eller de, som försvara nämnde jurisdiction. Innan vi gå till den Akademiska Senatens i Upsala förklaring öfver Comitéens utlåtande, torde vara nödigt och uplysande att gå något tillbaka och betrakta, hvad som öfver ämnet förevar hos Präteståndet vid 1817 och 1818 års Riksdag.

Lectorn Prosten Fröberg väckte motion i ämnet. Akademiska jurisdictionen hade blifvit allmänt discussions-ämne; han ville således fästa upmärksamheten därpå inom Ståndet, dit dessa undersökningar, "både såsom privilegii sak och som vetenskaps-

bildningens yttre vehikel, endast och egentligen synas höra." Efter en kort anmärkning om nödvändigheten af de icke öfverflödigt lönta Akademiska lärarnes deltagande i stadens ekonomi, när det någon gång faller de öfriga auctoriteterna in att vidtaga någon kostsam åtgärd till stadens förskönnande och sålunda taxera lärarne *), yttrar Hr. F., att "det är alldeles onödigt att åt andras, vare sig myndighets- eller omstöpningsbegär, afstå hvad jag, i kraft af grundlagar och enskilda författningar, äger rätt att behålla **), synnerligast då jag icke kan bevisas hafva den (det?) samma förverkat" ***). Det enda skäl, som kunde tala för afståendet, vore, efter Hr. F.'s tanka, collisionens undvikande; men den kan,

*) Häraf synes, att Hr. Fröberg känner Sveriges städer. Det är nemligen endast i Upsala, som andre än Borgare äga hus. I Stockholm t. ex. finnas hvarken embetshus eller busägande embetsmän, eller gaturenhållningsskyldighet för sådana hus, som af borgare icke ägas. Likaledes är det i alla andra städer förbudet att hafva Prest-boställen, Lectors-boställen, Hof-Rättshus; och om detta på något ställe skulle vara tillåtet, få följer däraf rättigheten för busägare, embetsmän, corporationer, boställshafvare af alla slag, att i hvarje stad tillsätta och styra en egen police.

***) Något för upriktigt!

***) Blott synnerligast? Således äfven om jag förverkat?

"mellan män med förstånd", undvikas "utan en skymflig *) concession af ömsesidiga rättigheter." Han påstår sedan, att jurisdictionens öfverflyttning på de civila auctoriteterna skulle jaga ynglingarne från ett land, "där Sånggudinnornas yrken kunde handteras som en borgerlig politiesak." **) Detta allt anser imedlertid Hr. F. för vidlyftigt att utveckla; han vill egentligen påminna, att Akademiska Constitutionerne uttryckligen innefattas i Presterskapets privilegier och således icke kunna, emot 114 §. Regeringsformen, utan samtliga Ståndens och Konungens beslut, eller åtminstone concession af Presteståndet, undergå förändring. Han hemställer således, om icke Presteståndet sjelf, i händelse constitutionerne behöfva revideras, därmed ville taga befattning, "till lättnad för deras besvär, som därmed icke egentligen hafva att skaffa," eller remittera målet till Constitutionsutskottet. Han föreslår slutligen, att Akademiska constitutionerne måtte utgifvas i Svensk öfversättning.

Professeren Doct. *Wikman* var af samma tanka, angående privilegii-frågan, och ville hafva Universiteternas utlåtanden infordrade, för att utröna, hvad ändringar de ansåge nödiga i sina constitutioner.

Prosten *Svedelius* glädde sig, att Akademiska Constitutionerne hvila på "den säkra grunden af Presterskapets privilegiers helgd." Han tillstod, att fråga ännu blott var om

*) Märken, Svenske män! huru det är skymfligt att concedera sina fördelar. Huru skymfliga äro icke då de margkuunniga 1810 års Concessioner!

**) Yrar författaren? Tror han, att de litterära ämnena, "Sånggudinnornas yrken", skulle ställas under Upsala Magistrats inseende? Har någon velat det, då kunde man vänta sig de onda följder, Hr. F. med så mycken ordstöt målar. Men stora, obestämda ord hafva någon gång utträttat stora bestämda saker.

Akademiens deltagande i stadens yttre police, hvilket kunde anses obetydligt och läkgiltigt; men "det första försöket må synas aldrig så obetydligt; det vittnar dock om en inkräktning-esprit, hvars gränser icke kunna bestämmas. Sedan första insteget är vunnet (fortfar Hr. S.), skall man troligen snart öfvergå ifrån den mindre betydliga politiefrågan till inskränkning af Akademiens faderliga domsrätt; och för min del önskar jag, att mina ögon aldrig måtte skåda den dag, då fäderneslandets upväxande förhoppningsfulle söner, vid obetänksamhetens förseelser, undanryckas föräldravarden, för att kallas till police-förhör, och deras förtjente lärare blottställas för en Kämnars-Rätt."

Vi hafve nyss sett en författare lyckönska Sverige, att dess presterskap har vården om ungdomens undervisning. Detta kan vara riktigt, om man så vill; men om detta Presterskap tillvällar sig doms- och lagstiftningsrätt, i fråga om undervisningsanstalterna och vill, under egiden af en 114 §. eller hvad som häldst, utestänga landets regering och lagstiftning från rättigheten att ändra missbruk eller felaktiga stadgar vid dessa anstalter; så kan väl Påfven sjelf föga längre komma i magten öfver allmänna bildningen. Man ser ju här en prest på visst sätt erkänna nödvändigheten af förbättringar i vissa delar, men ändock afråda därifrån, af det icke ovanliga skäl hos privilegii-kämpar, att man ingen ting bör medgifva, på det *inkräktning-espriten* icke må få något *insteg* och därigenom retas att fordra mer. Med lågheten i denna grundsats kan ingen ting jemnföras, om ej kanske den fruktan, att "förtjänta lärare *blottställas* inför en Kämnars-Rätt", d. v. s. en domstol, inför hvilken vida betydligare och lika förtjänta män dagligen kunna *inställas*, om icke *blottställas*,

för att svara, ej blott i civila, utan ock i brottmål. En Svensk lagstiftare vill icke tiplefva den dag, då det blefve möjligt att hos allmänna executorer och domstolar lag-söka, eller tvista med, en Professor, eller då "fäderneslandets förhoppningsfulle söner undandragas föräldravården, för att kallas till policeförhör". Det är icke utan skäl, som Kongl. Comitéen sagt, att Akademiske lärare ofta af sina vetenskapliga forsknings- beskaflenhet icke ledas till lagkunskap. Det nu anförda exemplet är talande: en gammal Akademisk lärare, såsom Hr. Svedelius varit, är eller ställer sig nog okun- nig om lagen, för att säga, det man, vid ett Universitet mera än annorstädes, drages undan föräldravården, om man kallas till police-förhör. Äfven där ynglingen ännu vistas hos sina föräldrar, skyddas han deraf icke mot lagens eller auctoritetens magt, aldra minst om han (såsom många Akade- miske medborgare äro och alla kanske bor- de vara) är kommen till högre än öfver- magaålder. Äfven för den Akademiska läraren och den tretio-åriga studenten vill man bibehålla fadersväldet, såsom skydd mot myndigheter, dem man tyckes vilja anse såsom våldsamma och fiendtliga mot den lärd- klassen — en förmodan, som icke mycket hedrar denna klass och som icke kan förklaras på annat sätt, än att man väntar, såsom Kongl. Comitéen säger, "ett uttryck af den vedervilja, hvaraf en hvar, som älskar det hela, nödvändigt måste in- tagas, då någon söndrar sig därifrån och, misskännande den tid, hvari han lefver, vill framsätta ett föräldratt privilegium till sköld för sin egoisme." Hr. Svedelius hade bordt göra den frågan, om det var Aka- demiens jurisdiction i hela dess vidd, som man ville åt, och distingvera mellan hvad Akademien med skäl borde behålla och hvad hon borde förlora. Men *han* kunde icke

göra denna fråga, han som redan förkla- rat, att *intet*, följaktligen icke ens det orim- ligaste, borde afträdas, på det de inkräk- tningslystne icke måtte vänjas att sedermera fordra mer.

Men vi vilja icke uppehålla oss blott vid skuggsidan af Presterskapets debatter i ämnet, eller giiva anledning till den tro, att *hela* Ståndet tänkte såsom Hr. Fröberg, Wikman och Svedelius. Biskopen Doct. *Almqvist* afgaf ett yttrande, däri Prosten Rabe instämde och som är värdt att läsas i sammanhang. Det lyder så:

"Ett ädelt nit och sann välvilja för Aca- demiska Läroverken i allmänhet, och för den så kallade Akademiska Jurisdictionen i synnerhet, har visserligen blifvit ådagalagdt i Herr Prosten Lector *Fröbergs* nu uplästa yttrande. Också jag, som under 35 års tid vistats vid Upsala Academie, lifvas af icke mindre varma och redeliga önskningsar för Akademiska Läroanstalterna. Men så vidt mig blifvit bekant, har icke ens något försök blifvit gjordt, att förnärma den egentliga Akademiska Jurisdictionen; ty icke an- ser jag, att Handverkere och Dagsverks- karlar, och Drängar och Pigor, ehuru skrif- ne under Academien, nödvändigt böra hö- ra under den särskilda paterna disciplina, som Consistorium Academicum rätteligen utöfvar i anseende till Studenterne. Lika litet kan jag anse den egentliga och billiga Akademiska Jurisdictionen blifva förnärmad derigenom, att gatuhållning, brända tom- ters planering och dylikt komme att hän- föras under Stadens allmänna Police-an- stalter."

"Under all min Akademiska tid, hafva alla gårdsköp och fastor, äfven emellan Aca- demiska personer, måst ske inför Rådstufvu- Rätten, utan att jag förmärkt någon klagan, att såmedelst ingrepp skett i den Aca- demiska Jurisdictionen; och jag inser icke nå-

gon större våda uppkomma deraf, att gators och allmänna platsers renhållning, som ofvannämndt är, skulle öfverlätas till allmänna Police-åtgärden, eller att de så kallade Academiens Handtverkare och Dagsverksfolk, jemte Drängar och Pigor, emanciperas från den Jurisdiction, som omfattar Academiska Docentes och Discentes."

"Jag unnar visst Akademien af hela mitt hjerta så godt som någon annan, ehö den än är; men jag tror icke, att man i våra dagar vinner Höga Vederbörandes eller Allmänhetens välvilja för en god sak, genom det att man blandar den ihop med en dålig, eller åtminstone tvetydig. Namnet Privilegium har under en långlig tid varit misslänkt nog hos de fleste af dem, som sjelfve icke ansett sig hafva eller behöfva några privilegier; och jag tror ej, att man bör göra Academiens privilegier misskända och vidriga derigenom, att man försvarar det oväsentliga såsom vore det väsentligt. Den tid är visserligen förbi, då man ej behöft något annat försvar för en sak, god eller mindre god, än trollordet Privilegium. Det är med detta ord, som med många andra nu för tiden, då man vill göra sig och andra reda för sin tro eller för sin rätt; man måste nemligen nu mera förnämligast argumentera med skäl, och ingalunda med makt-språk. Jag vågar således yttra den oförgripliga önskan, att Högvördiga Ståndet först ville låta göra sig noga underfättadt, huruvida något verkeligt ingrepp blifvit gjordt eller försökt emot Academiens egentliga Jurisdiction, innan Ståndet vidtager de af Herr Prosten Lector *Fröberg* föreslagna mått och steg. För öfrigt anser jag, i likhet med Herrar Doctor *Wikman* och Lector *Fröberg*, det vara Högvördiga Ståndet högst värdigt att, der så behöfves, både inför Konung och Med-Ständer, redligen och nitfullt försvara den egentliga Academiska

Jurisdictionen. Men jag tror, att detta försvar bättre verkställes genom en enkel exposition af samma saks egenskap, nytta och nödvändighet, än genom åberopande af Privilegier och gammal häfd, hvilket hvarken öfvertygar någons förstånd, eller tillvinner opartiskas benägenhet och välvilja."

Prosten Joh. *Wikman* yrkade, "att, då frågor af sådan vigt och betydighet, som denna, förekomma, de genast borde hos Riksens Ständers Justitiæ Ombudsman till dess embetsåtgärd anmälas." H. W. ville dessutom halva ämnet remitteradt till Constitutions-Utskottet, med anmodan "att föreslå någon ytterligare extension uti 114 §. Regeringsformen, med ansvar för den eller de (m), som mellan Riksdagar väcka sådana frågor, emedan de ikläda sig en högre rätt, än Riksens Ständer sjelfve äga, med förbigående af Constitutions-Utskottet."

Detta är väl kanske det märkligaste af alla de anförda yttranden. Ansvar för frågor väckande! för yttringen af en önskan, att något felaktigt måtte förbättras! Det var så enligt 1720 års Regeringsform, hvars förträfflighet vi sett. Hela yttrandefriheten i ett hugg! Hr. W:s förslag kommer blott en fem, sex decennier för sent. Och i det stånd, som säges representera vettet och uplysningen, höjde sig ingen röst, för att yttra det kränkta vettets harm öfver en dylik utlåtelse!

Professorn Doct. Sv. *Wikman* påminde om det myckna oangenäma bryderi, 114 §:s omtvistade väckte 1809, varnade för nya anledningar därtill, hvilka, vid frågan om ny redaction af nämnde §, kunde uppstå, och föreslog, till tidens vinnande, att en underd. skrifvelse till Kongl. Majt måtte afgå, af det förut nämnda innehåll. — Sedermera upsattes till H. K. H. Kronprinsen, numera H. M. Konungen, såsom då varande Upsala Akademis Cantzler, en up-

derd. skrifvelse, af innehåll, att H. K. H. täcktes så laga, att både Upsala Akademi och Presteståndet, i hvars privilegier Akademiska Constitutionerne ingå, måtte höras öfver hvad den tillförordnade Comitéen kunde komma att föreslå.

Upsala Akademi blef, såsom redan nämnt är, hörd; och dess underd. förklaring är hvad som nu återstår att betrakta. Dess innehåll är i korthet följande

Status quæstonis är af Comitéen rätt upfattad. Den hufvudsakliga frågan är: har Akademiska jurisdictionen någon ting oumbärligt i sin natur? Comitéen har, i sin historiska deduction, funnit, "att i allmänhet universiteterna, såsom corporationer med egen jurisdiction, verkligen förskrifva sig från den så *illa beryktade* medeltiden *), och i synnerhet stått i närmaste sammanhang med det Hierarkiska systemet." Efter upprepande af Comitéens ord om den akademiska jurisdictionens upkomst och fortvarande, säger Consistorium: "För första gången således är Upsala universitet, till sin egen och allmän förvåning, hvad dess juridiska inrättning angår, blottadt inför hela nationen, blottadt inför Konungens Majestät, såsom en corporation, ännu i dag en lämning af barbariets och hierarkiens tidevarf." Consistorium anser universitetet således redan på förhand vara dömdt att tåla den förebråelse och vedervilja, som ett ord till försvar för dess gamla rättigheter skall ådraga; anser Comitéen hafva brutit stafven öfver universitetet, då, i stället att först besvara den frågan, om jurisdictionen är till sin natur oumbärlig eller ett värn

för akademiska friheten, Comitéen begynt med en historisk deduction, som "framställer hela saken i ett oriktigt och genom sin ofullständighet förvillande ljus, efter förut fattade begrepp, mer än efter verkliga förhållandet."

Comitéen (säger Consistorium, efter ett ironiskt utfall mot den tron, att ursprung från medeltiden redan skulle vara nog till fördömelse) har velat bevisa, att universiteternas jurisdiction och privilegier härledas från medeltiden, att hvarje försvar för dem är en lemning af medeltidens corporations- och privilegii-system, och att en på detta system och en på hierarki grundad byggnad icke kan stå tillsammans med de nya statsformer, tidsandan fordrar. "Detta sätt att sluta, fortfar Consistorium, har sina stora bekvämligheter, emedan det förutsätter allt, hvad egentligen först skulle bevisas," -- "Man behöfver mot dessa sålunda förvunna och öfverbevista reliquier *) från medeltidens, d. v. s. från mörkrets, våldets, barbariets, hierarkiens dagar, blott vända det *klara* ljus, som utströmar från det, såsom hvar man vet, så tydliga och med så bestämda begrepp förbundna ordet *Tidsandan*, för att komma till det resultat, att dessa inrättningar, i sitt näryarande skick, äro gerad stridande mot denna tidsanda, som, då den förstör alla föråldrade former, så mycket mer skall förvandla dessa obetydliga stat. i staten, om hvilka man, efter allt detta, har svårt att begripa, det de någonsin kunnat vara säten för vetenskaper och konster, eller vågat tillskrifva sig minsta del i allmänna odlingens fortgång, då de snarare, allt ifrån uplysningens, egentliga dagning, endast genom en allmän glömska synas blifvit kvarlemnade, att fortvegetera i sitt gothiska barbari. Sådan är, om

*) Medeltiden var nödvändig och fyllde sin plats, såsom hvarje annan tid. Jlla beryktad är hon först då, och förtjänar hon att vara, när man vill bibehålla eller återföra henne ur gräven, likasom Konung Peter i Portugal lät upgräfvad och kröna Ines de Castro's lik. Hon var icke skulden till det äckliga uprædet.

*) Förvunna och öfverbevista reliquier?
-- Det är likväl det ärdaste samfund i Svea Rike, som författat skriften,

ej till orden, dock till andan, egentliga syftningen af Kongl. Comitéens historiska deduction."

Uthuru det är vår afsigt att icke egentligen yttra något omdöme, förr än vi genomgått hela förklaringens innehåll, kunna vi dock icke tillbakahålla en enkel reflexion vid det hittills anförda, hvilket egentligen utgör inledning och blifvit uprepadt, för att göra läsaren bekant med Consistorii ton och skrifsätt. En ilsken ironi, som den enskilde mannen icke gärna tillåter sig mot en enskild motpart, har Consistorium, i en embets-förklaring öfver en tillförordnad Kunglig Comité's utlåtande, tillåtit sig inför Konungen, och tillåtit sig att påtvinga Comitéen *andemening*, med erkännande, att *orden icke innebära det samma*.

Men fortfarom i framställningen af Consistorii satser. Det anmärker Comitéens benödande att visa universiteternas sammanhang med katolska hierarkien. Comitéen medger väl, att de upkommo af fria föreningar, som sedan privilegierades — den vanliga upkomsten af all corporation; att universiteterna först voro blandade corporationer af både civil och hierarkisk natur, men sedermera öfvergingo till helt och hållet andeliga inrättningar, och att, som detta inträffat, innan universiteterna i nordn stiftades, hafva desse utgått ur sjelfva skötet af katolska kyrkan. Detta medger Consistorium, så vida de utgingo ur en katolsk tid; de stodo i ett närmare förhållande till andeliga ståndet; och Påfvarne, som icke kunde hindra dessa anstalter, sökte indraga dem i hierarkiska systemet. Påfvarne ville, mot dem, uppehålla kloster- och Cathedral-skolorna. Presterna afhöllos från studium af Lagfarenhet, medicine, fysik och de vetenskaper, som egentligen drefvos i Bologna och Paris. Tre särskilda gånger förbjöds, vid universitetet i Paris, ordentli-

gen af Påfven att läsa, förklara, ja äga Aristoteles; men han lästes dock oafbrutet. Påfvarne märkte slutligen, att universiteterna aldrig blefvo lydiga verktyg, och privilegierna, som meddelades, skulle tvärtom tjäna att förekomma all gemenskap mellan kyrkan och universiteterna. Såsom styrka för denna sats, anföras: ett Påfvebref till Biskoparna i Sverige, af år 1286, däri de prester, som icke afstodo från studium af lagfarenheten och fysiken, hotas med bannlysning, samt Martin V:s bulla af 1418, däri Kon. Erik af Pomern får tillstånd att i sina stater inrätta ett universitet, med vilkor, att Theologien icke där finge läras, och att tillståndet vore förverkad, om det icke inom två år begagnades. Detta sednare vilkor gjorde, att af hela anstalten blef ingen ting, hvilket Consistorium anser hafva varit Påfvens afsigt. Att Sixtus IV sedermera tillät Theologien att läras i Upsala, tror Consistorium mer böra tillskrifvas hans personliga tillgifvenhet för kunskaper och hans öfvertygelse, ett man icke borde trotsa, sedan pålliga stolen förlorat sin inflytelse. Universiteterna beredde reformationen. De, som finnas i Norra Tyskland, Nederländerna, Skottland, dels äro frukter af reformationen, såsom två Svenska, dels åtminstone genom den fingo viget och namn. Hade reformationen intet inslytande på den friare andan och inrättningen vid de Nord-tyska och Skottska universiteterna? De nya protestantiska högskolorne blefvo privilegierade corporationer, med egen jurisdiction. Skedde detta, för att härma den gamla hierarkiska tiden? Var det genom en hemlig lemning af hierarki och katolicisim, som det protestantiska Göttingen år 1737 fick fullkomlig jurisdiction?

Upsala var vid reformationen upplöst (ej blott förfallet, såsom Comitéen säger). Under Johan III återställdes det något, men

Alyttades till Stockholm, sedan det fallit i onåd. Carl IX skref 1595, att Upsala Akademi var *blifven till intet*. Den återställdes samma år, eller straxt efter Upsala möte, således troligtvis icke i mening att upplifva en katolsk hierarkisk inrättning. I medlertid var Akademien, äfven under Carls regering, i förfall. Härtill bör man icke söka orsaken i någon återställd akademisk jurisdiction; ty ända till år 1625 dömdes professorer och studenter af Rådstufvurätten i Upsala. Är det den andre, eller snarare rätte stiftaren af Upsala universitet, Gustaf Adolf, på hvilken Comitéen syftar med de orden: "den ene (evangeliske Konungen) ville ej beskyllas att vara mindre gynnare af vetenskaperna än den andre; och man kände ej bättre medel att visa sitt nit för studier, än att gifva privilegier åt dess idkare"? Har Gustaf Adolf förtjänt det omdöme eller den ursäkt, att han ej visste bättre?

Sedan den historiska delen af Comitéens utlåtande sålunda af Consistorium är besvarad, förekomma de frågorna: "Har den akademiska jurisdictionen någon ting oombärligt i sin natur? är den ett väsendtligt vilkor för hvarje universitet? och kan, utom den, akademiska friheten icke bestå?"

Corporations-privilegier blott till formen bekräftade, hvad som redan fans till saken. Så skedde med Akademierna. Snarare behovet af *inre ordning*, än behovet af skydd mot *yttre våld*, gjorde lärare och lärjungar till en corporation, ej först inrättad, utan blott sedermera erkänd, genom ett privilegium. Likasom handtverken, genom corporation, löste sig från feudalismen; likaså löste sig vetenskaperna från hierarkiens myndighet. — Consistorii utveckling af Universitetets natur och bestämmelse; huru det skall ge en *universelbildning* och vara en öfvergång till det praktiska lifvet

(i motsats mot instituter för *särskilda vetenskaper*); huru ynglingen är fri från "banden af bestämda borgerliga åligganden"; huru staten gör väl, då denna frihet, dessa "undantag från flera eljest vanliga förhållanden" medgifvas; huru detta befordrar den "allmänt mänskliga bildningen"; huru staten då blott "följer naturens vink" — detta allt vilja vi blott i korthet nämna.

Akademiska friheten vill säga, "att Staten till sin studerande ungdom väsendtligen befinner sig i ett *faderligt* förhållande. "Därföre har en af Statens högste män högsta upsigten öfver universiteterna, ej ett lönt embete, utan ett fritt och dyrt förtroende." Konungar och thronarvingar hafva ofta mottagit det.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. I Nürnberg vill man med visshet veta, att Divan hållit ganska långa sessioner, och att Sultan, understödd af Janitscharernas deputerade samt flera höga embetsmän, förklarar sig mot all vidare eftergift, i fråga om det Ryska ultimatum, att andra i rådet voro af motsatt tanka, och att ingen ting var afgjordt. Dock skall Österrikiska regeringen redan hafva fått bestämd under rättelse, att Rysslands postulater blifvit förkastade, oaktadt Lützows och Straungfords föreställningar. — De directa underrättelserna från Constantinopel gå ej längre tillbaka än d. 10 Nov. då endast gissningar gingo i svang, angående Reis Effendis onåd och förvisning till Siwas, dem somliga ansågo såsom en uprättelse åt Ryssland, för hans upförande mot Strogonow. Några trodde honom komma att förlora nacken. — Man har anmärkt, såsom något alldeles ovanligt, att Lützow fått en conference med flera af Sulten utsedda personer, och icke med Reis Effendi ensam. Dessa underrättelser från Constantinopel säga äfven, att brefven från Ryssland fortforo att vara fredliga och att trupperne gått i vinterquarter. — Man har numera fått i tidningarne läsa den note, Porten afgifvit till Österrikiska Internuntien, i anledning af Rysslands fordringar. Den är full af vanliga diplomatiska termer och vändningar. En annan ton råder i Grefve Nesselrodes svar till Reis Effendi. "Om dessa fredliga förslag förkastas (så slutar den), skulle